

Den scenografiske orkestrering af Julie Nords tegninger er ganske virkningsfuld.
Foto: Niels Fabæk

Familiemønstre som uhygge

9. jan. 2014 [[Anmeldelse](#)] Julie Nord orkestrerer sine familieportrætter med effektiv scenografi i udstillingen *Just like home* på KUNSTEN i Aalborg. Det er netop kun *næsten* hjemligt - for uhyggen murrer og 'familiemønstrene' vælger frem på en måde, som ville få gode gamle Freud til at klappe i hænderne.

Af Ole Bak Jakobsen

Psykoanalysens fader Sigmund Freud var optaget af ord med dobbelte betydninger, og af den grund fandt han ordet 'heimlich' interessant. På tysk betyder ordet på en gang 'hjemlig' og 'hemmelig'. Det første associerer til det trygge og velkendte - det sidste til det skjulte, fortrængte og derfor uhyggelige. Denne dobbelthed formulerede østrigeren i begrebet 'das Unheimliche'.

Lidt kluntet kan det oversættes til 'det uhjemlige', men fortvivl ikke. Man kan få det tvetydige begreb under huden på en mere sanselig måde ved at besøge Julie Nords installatoriske udstilling på KUNSTEN i Aalborg, hvor allerede titlen rummer sprækker og ikke helt er, hvad den udgiver sig for: *Just like home*.

Iscenesat af kulisser

Man træder over dørmåten og ind i et forstørret dukkehjem med mørkt parketgulv og tre sparsomt møblerede rum. Man er iscenesat af kulisser, teaterforhæng og lydskaller, og det er netop kun *næsten* ligesom et hjem.

Julie Nord:
Installationsview.
Foto: Niels Fabæk

Julie Nord: Installationsview. Foto: Niels Fabæk

Det første rum er med spisebordsarrangement og dramatisk ornamenteret tapet. Det næste røde rum gemmer - bag et tungt velourforhæng - på lysekroner og et udflydende gulvtæppe, mens det sidste er iscenesat som et klinisk belyst børneværelse. Den effektfulde scenografi minder om et hjem - men på en næsten David Lynch'sk facon, og den er med andre ord både kunstig og spooky på en befordrende måde.

Den orkestrerer en række af Nords - som vanligt - gennemført sirlige, delikate og nørdede tegninger. Tegninger, der til denne udstilling er gledet fra et Alice-in-Wonderland-univers til at have familieportrættet som sit klare referencepunkt.

Dramatisk ophængning af portrættegning på mønstret tapet. Foto: Mick Andersson

Frontalrigide portrætter i totalinstallation

I disse uhjemlige stuer hænger familieportrætte af Hans, Maria, kusinen, udvekslingsstudenten, soldaten osv. på rad og række tegnet på klods hold og lige på med forlæg i en række anonyme portrætfotos.

Man kan indvende, at familieportrættets frontalrigide referenceramme - for rigid er den - koster i forhold til de enkelte billeder. I det røde rum slækkes princippet og skaber mere selvberørende - og mere traditionelle - Nord værker, som hånden på hjertet er mere spændende kompositioner. Men betragtet i forhold til udstillingen som totalinstallation fungerer det.

Julie Nord: *Solveig*. Foto: Niels Fabæk

Julie Nord: *Mia*. Foto: Niels Fabæk

Dissektion af familien

De portrætfotos af familiemedlemmer, der hænger rundt om i Familien Danmark, vil så gerne generindre og indprente en fortælling om tilhørsforhold og sammenhængskraft. Nu ved vi jo godt, at familier er en langt mere kompleks størrelse, der nærmest kalder på at blive dissekeret og blotlagt alle sine fortrængninger og usagte bagsider. Det gør Nord så.

Uroen trænger sig på i ellers realistisk fremstillede akvarelgansbilleder af familiemedlemmerne. Ansigter er gået i sort eller hvidt, øjne og munde er forsvundet, akvarelmalingen løber, og en PH lampe hænger som en sort, drivende silhuet.

Familiemønstre

Mest udtalt fremkaldes uroen dog i form af mønstre, ornamentik og abstraktioner på kjoler, veste eller tapeter (både i og udenfor billederne), der som ukontrollable gevækster invaderer og stjæler billedet fra de genkendelige ansigtstræk – til tider helt eksplicit som i billederne *Hans* og *Mona & Tobias*. Nord skaber et flertydigt spil mellem forgrund og baggrund, og placerer figurene klaustrofobisk presset og klemte i billedrummet.

Julie Nord: *Thomas*. Foto: Niels Fabæk

Julie Nord: *Hans*. Foto: Niels Fabæk

Det er som om 'familiemønstrene' bogstavelig talt har overskrevet individet. Det er muligvis en urimelig banal tolkning, men ikke mere banal, end at mange særdeles konkret kender til kampen med at omgå den familiemæssige forprogrammering og til at familien kan være skueplads for de største dramaer og de mest fortærende, tilbageholdte fortællinger. Spørg bare psykologerne om, hvad deres klientel taler om på briksene. Familien er fandme uhyggelig.

Hemmeligheder

Ud fra en freudiansk betragtning er det hemmelige eller uhyggelige strengt taget hverken hemmeligt eller uhyggeligt - men tværtimod et dybt, fortroligt stof, som siden er fortrængt og derved blevet hemmeligt og uhyggeligt.

Nej, det virkelig uhyggelige er det fortrængtes *tilbagevenden*, hvad enten det fortrængte nu stammer fra individets barndom i form af traumer eller fra menneskets urtid i form af forestillinger om altings besjælelse.

Julie Nord: *The only child*. Foto: Niels Fabæk

Det populære gys

Og her er vi så ved forklaringen på, at Julie Nord er så populær. Vi tiltrækkes af det hemmelige, af det `farlige`, fordi vi genkender noget, der på en gang er kendt og ukendt – eller som analytikeren ville formulere det: fortroligt men fortrængt.

Freud ville sige, at kunsten på denne måde åbner en ventil i vores undertrykte jeg, og at ubevidste konflikter kan anerkendes på en kontrolleret og acceptabel måde i museumssalen - at gys er en forløsning af fortrængte følelser.

Således at afsløre det fortrængte bag mentale og strukturelle magtregimers ordnede og idylliserede fortællinger er kunsten altid villig til. Nygotikken, symbolismen og surrealismen er blandt de historiske forudsætninger for denne tilgang til tingene, som er næsten (uhyggelig) normativ i kunstens verden.

Hvilket nu ikke skal forklejne Julie Nord, som er unheimlich på sin egen pertentligt tillokkende måde.